

4 Strategie

4.1 Uitgangspunten landschaps- en groenvisie

De landschaps- en groenvisie spreekt zich uit over de mogelijkheden en wensen met betrekking tot het handhaven, beschermen, ondersteunen en stimuleren van derden of het actief ontwikkelen van het landschap en het groen in de dorpen van de gemeente Slochteren.

Uitgangspunten voor beide visies zijn:

- Het in stand houden en versterken van de identiteit en herkenbaarheid van de omgeving.
- Het vergroten van de ecologische waarde en structuur van de elementen en de tussenliggende verbindingen.
- Het vergroten van de mogelijkheden voor bewoners en bezoekers om het landschap en groen te gebruiken.

4.2 Algemene strategieën

De algemene strategieën beschrijven de rol van de gemeente Slochteren bij het realiseren van de geformuleerde doelen (zie volgende twee hoofdstukken). Zowel voor de landschapselementen als de groenelementen in de dorpen geven de strategieën aan hoe de gemeente beslist over instrumenten en middelen om het beleid en het beheer vorm te geven. Er zijn drie strategieën namelijk:

Actief ontwikkelen

De gemeente Slochteren neemt het initiatief en zet haar middelen actief in om gewenste ontwikkelingen in het

groen en landschap te realiseren. Het gaat doorgaans om voorstellen die de gemeente Slochteren belangrijk vindt, maar waar andere organisaties/geldstromen geen of weinig aandacht voor hebben (zie ondersteunen en stimuleren). Actief ontwikkelingsbeleid vindt in ieder geval plaats op de eigen landschappelijke en groene elementen van de gemeente Slochteren. Het beleid wordt ingezet om de beleavings-, gebruiks- en ecologische waarde van de omgeving voor de bewoners van de gemeente te verbeteren.

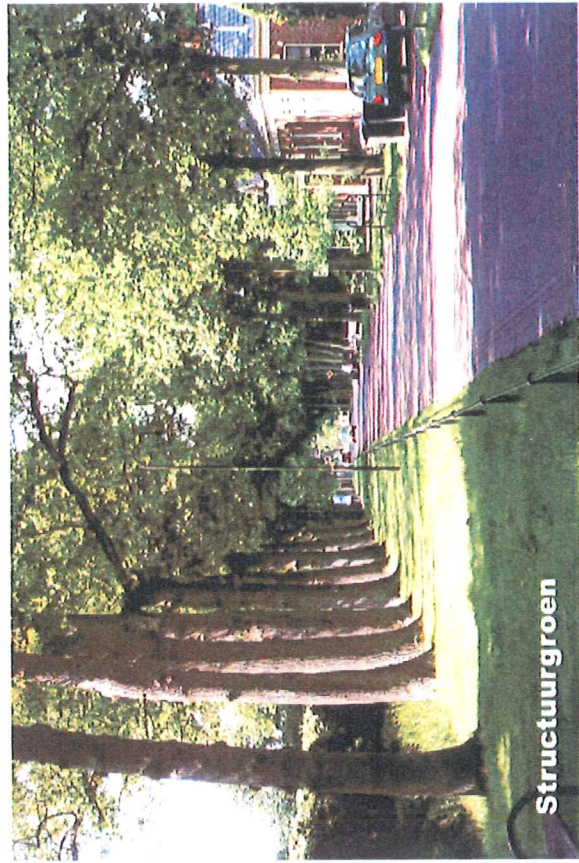
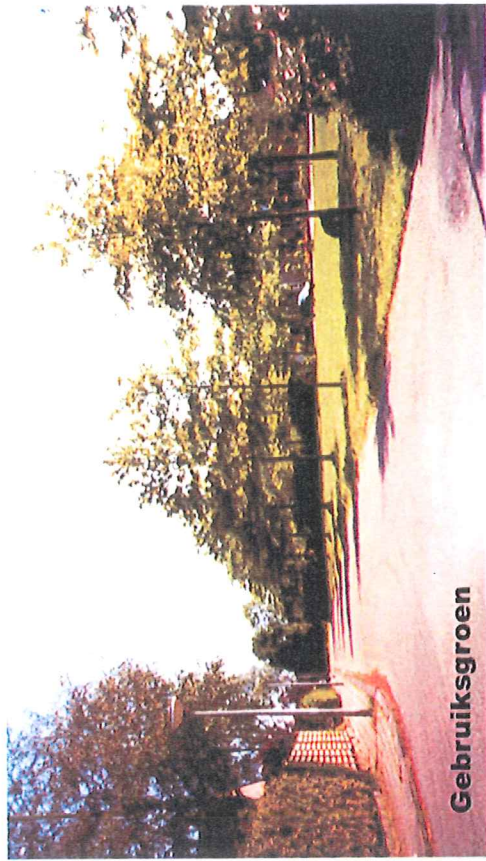
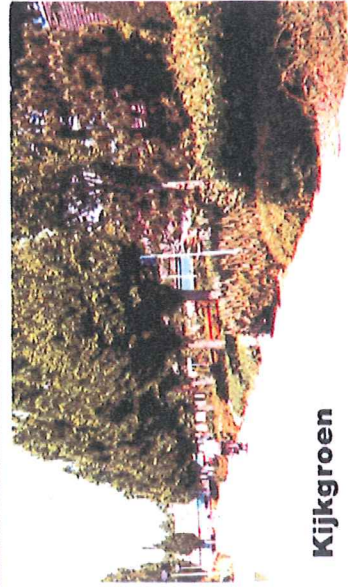
Handhaven en beschermen

Bij 'handhaven en beschermen' is de inzet van de gemeente gericht op het in stand houden van de bestaande kwaliteit van de groene omgeving (zowel beleving, ecologische als gebruikswaarden). De strategie is zowel voor gemeentelijke als particuliere eigendommen en elementen van toepassing. Vorm krijgt dit beleid door beheer van de eigen elementen en juridische bescherming van specifieke waarden (bestemmingsplan, bomenverordening etc.) Houtopstanden die een belangrijke functie (landschappelijk, cultuurhistorisch of recreatief) of natuurwaarde vervullen of een bijdrage leveren aan de leefbaarheid zullen worden beschermd door middel van een actief handhavings- en herplantbeleid. Afhankelijk van de situatie worden in beginsel zowel de bomen als de standplaats beschermd.

Ondersteunen en stimuleren

Bij 'ondersteunen en stimuleren' probeert de gemeente Slochteren haar visie uit te voeren door haar middelen aanvullend in te zetten op bestaande plannen en activiteiten van derden. Bijvoorbeeld door aan te sluiten bij voorstellen van de herinrichting Midden Groningen of de inzet van particulieren voor karakteristieke, monumentale bomen te betonen. Afwijkend ten opzichte van de twee voorgaande strategieën is dat het resultaat van deze voorstellen afhankelijk is van andere partijen.

Beeld en functie

5

Groenvisie

5.1

De groenvisie op hoofdlijnen

De groenvisie op hoofdlijnen richt zich op de drie structuren die in en rond de bebouwde kommen bestaan (zie hoofdstuk 2). Dit zijn een hoofdstructuur van bomen, vooral in het lint (5.1.1), een structuur van natuurlijke bosjes en singels (5.1.2) en het 'woonomgevingsgroen' in de dorpen en wijken (5.1.3).

Functionies van het groen

De herkenbaarheid van de dorpen en de identiteit van de verschillende delen van de dorpen zijn belangrijke vertrekpunten bij het maken van de visie. Maar dit is niet de enige functie die het groen vervult. In het totaal moet het groen vier functies vervullen, namelijk:

- 'Kijkgroen' zorgt voor sfeer, sierwaarde en aantrekkelijke plekken.
- 'Structuurgroen' draagt bij aan de ruimtelijke opbouw, identiteit en herkenbaarheid van de dorpen.
- 'Gebruiksgroen' biedt ruimte voor spelen, wandelen en allerlei andere activiteiten.
- 'Ecologisch groen' zorgt voor leefruimte voor planten en dieren.

De functies van het groen zijn gekoppeld aan een zonering van inrichting en beheer. In het woongebied heeft het groen in eerste instantie cultureel karakter met een traditioneel beheer. In de randen van de dorpen liggen natuurlijk beheerde, ecologisch groene elementen. Tussen deze twee uitersten worden geleidelijke overgangen gemaakt door een aangepaste beplantingskeuze en beheer.

5.1.1

Een hoofdstructuur van bomen; het lint

Het lint van Ruischerbrug tot Siddeburen is het beeldbepalende element van de gemeente. De hoofdstructuur van bomen wordt gevormd door laanbomen langs de Hoofdweg en de loodrecht daarop staande ontsluitingswegen. Deze structuur wordt ondersteund door bomen in particuliere tuinen en omringende singels en bossages. De betekenis van dit groen ligt vooral in de structuur en de beeldwaarde voor de gehele gemeente.

Het is van groot belang dat de structuur van het lint behouden en beschermd blijft. Zowel voor gemeente als voor particulieren moet de inzet gericht zijn op het handhaven en vergroten van deze kwaliteit.

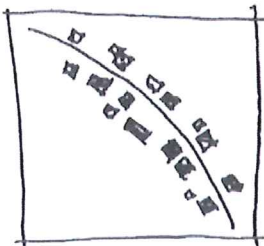
Ontwikkelingen

- Waar mogelijk versterken van de continuïteit van de laan door het toevoegen van bomen. Gekozen wordt steeds voor grote bomen, vooral eik. Gaten in de boomstructuur worden met een zelfde boom zo snel mogelijk opgevuld.
- De onderbeplanting wordt bepaald door de plek; (ruige) grasbermen in buitengebied, overgaand in gemaaid gras of een natuurlijke heester, tot cultureel groen als sierheesters of hagen in de kernen van de dorpen.

Handhaven en beschermen

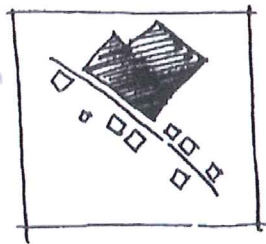
- In stand houden van de structuur van laanbeplantingen door beheer en onderhoud.
- Handhaven van de langgerekte structuur, zowel in de bebouwing als van de hier dwars op staande kavels en groenstroken.
- Beschermen van monumentale particuliere bomen door een bomenverordening en het vastleggen van bomen of standplaatsen in bestemmingsplannen.

Het Lint

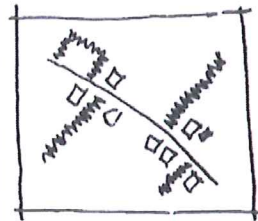
De laanstructuur is beeldbepalend; onderbrekingen in de laan doen hier niets aan af.

De Wijk

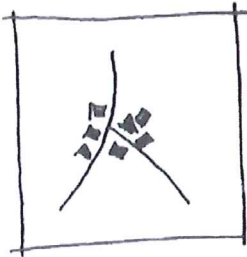
Ook in de wijken zorgen bomen voor structuur.

Bossingels & struwelen

Groenstroken krijgen nog meer kracht wanneer deze begeleid worden door wegen of waterlopen; langs de strook ontstaat een zichtlijn, waardoor de relatie dorp-landschap wordt versterkt.

Dorpen buiten het lint

Een eenvoudige groenstructuur zorgt voor een rustig en overzichtelijk beeld.

- Handhaven van houtopstanden met landschappelijke, cultuurhistorische, recreatieve of natuurwaarden of een bijdrage leveren aan de leefbaarheid.
- Handhaven en beschermen van bestaande waardevolle bosjes en randen.
- Handhaven en beschermen van monumentale hagen.
- Handhaven en beschermen van de cultuurhistorisch waardevolle beplantingen en tuinen langs het lint.
- In stand houden van zichtlijnen vanuit het lint naar het buitengebied.

Ondersteunen en stimuleren

- Stimuleren van onderhoud aan monumentale particuliere bomen door een actief bomenbeleid, voorlichting en de subsidie waardevolle houtopstanden.

5.1.2

Een ecologische structuur van bossingels en struwelen

De tweede ruimtelijk belangrijke structuur van groen langs en door de dorpen bestaat uit een samenhangend stelsel van singels en bosjes. Kenmerkende beplantingstypen zijn boomgroepen, bosplantsoen, grove heesters, ruigtes van kruiden en gras.

De functie van deze structuur moet zijn:

- Ecologische, ruimtelijke en recreatieve relatie met het buitengebied.
- Natuur tot in de dorpen brengen.
- Bijdragen aan het besloten, weelderig groene karakter van de lintbebouwing.
- Mogelijkheden bieden voor recreatie (een ommetje, hond uitlaten e.d.) en spelen in de directe woonomgeving.

De afstemming tussen functies en het voorkomen van overlast tussen natuurwaarden en recreatief gebruik door een zonering van de groene gebieden wordt uitgewerkt in beheerplannen.

De volgende maatregelen worden voorgesteld:

Ontwikkelen

- Samenhang tussen dorp en landschap versterken door stroken loodrecht op het lint te ontwikkelen. Aanleidings hiervoor zijn wegen, fietspaden en waterlopen. Er moeten op deze wijze landschappelijke, ecologische en recreatieve verbindingen worden gerealiseerd (zie hoofdstuk 6 landschapsvisie).
- Waar mogelijk creëren van een doorlopende, ecologische structuur door de wijken, bijvoorbeeld met bosplantsoensingels, als verbinding tussen grotere natuurlijk beheerde plekken.
- Landschappelijke elementen als bossingels, lanen en waterlopen zo ver mogelijk in het dorp laten doorlopen. Het beheer is gericht op de ecologische waarden van de stroken als leefgebied van plant en dier. Streven naar een natuurlijke, inheemse, structuur- en soortenrijke beplanting. (zie ook paragraaf 5.2 'ecologisch beheer'). Aandacht moet worden besteed aan het maken van geleidelijke overgangen tussen de natuurlijke elementen en de cultureelrijke beplanting.
- De mogelijkheden van gebruik van de randen, stroken en bosjes verbeteren. Accent ligt op routes voor wandelen, fietsen en kanovaren.

Handhaven en beschermen

- Waardevolle bosjes en randen handhaven en beschermen.
- Bij de situering van nieuwe bosjes zichtlijnen vanuit het 'hart' van de bebouwing naar het landschap openhouden.

den, zodat de sterke visuele relatie in stand gehouden wordt.

5.1.3

Het groen in de woonomgeving

Het groen in de wijken heeft geen structurele betekenis voor de hele gemeente, maar draagt bij aan de kwaliteit van de directe woonomgeving van elk dorp of de wijk. Kenmerkende beplantingen zijn hier: (kleinere) straatbomen, waardevolle bomen in tuinen (vooral waar een openbare boomstructuur ontbreekt), stroken met sierheesters en bodembedekkers en gazon. Veel nadruk ligt op een verzorgd uiterlijk van het groen.

Voor het particuliere groen in tuinen, met uitzondering van bomen, zijn geen beleidslijnen geformuleerd. De groenvisie richt zich volledig op het openbare groen in beheer van de gemeente. Voor het uitvoeren van het beleid is de gemeente volledig verantwoordelijk. De strategieën ontwikkelen en handhaven (in stand houden) gaan in dit geval hand in hand.

De uitgangspunten bij de inrichting en het beheer van het dorps- en wijkgroen zijn:

- Het openbare groen is aanvullend op het particuliere groen. Dit betekent sober en overzichtelijk bij grote tuinen met afwisselende beplantingen en met veel kijken en sierwaarde waar dit ontbreekt.
- Het uitgangspunt in de woonstraten is een cultuurlijke beplanting met een tamelijk intensief beheer en verzorgd uiterlijk. Met de keuze in soorten kan de identiteit van wijken benadrukt worden. Uitgangspunt is één of een beperkt aantal soorten per straat, zodat er niet te veel verschillende soorten op één plek voorkomen en een onrustig beeld ontstaat.
- In alle buurten moet de openbare ruimte voldoende gebruiks- en speelmogelijkheden bieden op een redelijke afstand van de woning (zie hiervoor Kadernota Speelvoorzieningen, gemeente Slochteren, Juni 2000).

- Het streven is naar een eenvoudige, maar sterke groenstructuur, passend bij de opzet van de wijk. Een belangrijke rol ligt hier bij straatbomen, omdat over het algemeen relatief weinig bomen voorkomen in tuinen. Kijk- en gebruiksgroen heeft de prioriteit in de woongebieden.
- Elke wijk of dorp heeft zijn eigen kenmerkende boomstructuur in het openbaar groen. Deze zijn vastgelegd in de diverse groenplannen/ groenstructuurplannen van de wijken. De structuren worden actief beschermd en in stand gehouden. Voor de oudere woonwijken, direct aansluitend op het lint geldt de strategie van het lint.
- Er wordt voorzichtig omgegaan met accenten in het openbare groen. Alleen waar dit een duidelijke reden heeft wordt gekozen voor opvallende elementen als wisselperken, bloembakken of vaste planten. Zulke aanleidingen zijn bijvoorbeeld bijzondere plekken als monumenten, aankleding van een centrumgebied. Als voor een accent gekozen wordt dan moet deze er ook steeds tip-top uitzien.

In de hele kleine dorpen is vrijwel geen openbaar groen op bermen na. De visie is in deze gevallen specifiek gericht op:

- Handhaven en beschermen gemeentelijke beplantingen als deel van de structuur van laanbeplantingen in het buitengebied. Kiezen voor een sobere beplanting. Verzorgd beeld van de bermen in de dorpen zelf, met gemaaid gras of een beplantingsstrook.
- Handhaven van de visuele open structuur en zichtlijnen van de dorpen.

5.2

Thema's

5.2.1

Bomenbeleid

Bomen vormen in Slochteren een belangrijke ruimtelijke bouwsteen van de groenstructuur. De bomen hebben betekenis als oriëntatiepunten, structuurdragers, sfeerbepalers, verkeersbegeleiders en ze weerspiegelen de historie van de streek. De bomen bieden daarbij een continue ruimtelijke structuur. Allemaal redenen om tot actief bomenbeleid te komen.

De volgende strategieën geven richting aan het bomenbeleid van de gemeente Slochteren:

- Bomen met een belangrijke functie (landschappelijk, cultuurhistorisch, recreatief), een natuurwaarde of een bijdrage leveren aan de leefbaarheid worden beschermd door middel van een actief handhavingen en herplantbeleid. Afhankelijk van de situatie worden in beginsel zowel de bomen als de standplaats beschermd.
- De laanstructuren in het bebouwingslint, met name structuren welke duidelijk een relatie hebben met en/of aansluiten op het lint, vormen de drager in de boomstructuur. Deze drager wordt actief beschermd en in stand gehouden.
- Elke wijk of dorp heeft zijn eigen kenmerkende boomstructuur in het openbaar groen. Deze zijn vastgelegd in de diverse groenplannen/groenstructuurplannen van de wijken. De structuren worden actief beschermd en in stand gehouden. Voor de oude re woonwijken, direct aansluitend op het lint geldt de strategie van het lint.

Hoogstamfruitbomen

Hoogstamfruitbomen zijn waardevol, maar onbeschermd. De verwaring en de discussies over het begrip vrucht- of fruitboom mag niet afleiden van het belang dat hoogstamfruitbomen vertegenwoordigen (landschappelijke, ecologische en cultuurhistorische waarde). Het is niet geloofwaardig dat provinciale stichtingen allerlei projecten uitvoeren om hoogstamvruchtbomen te beschermen, aan te planten en/of te onderhouden met subsidiegelden, terwijl deze bomen vogelvrij zijn.

De fruitbomen zijn onbeschermd omdat er in de geschiedenis geredeneerd is vanuit een economische functie. Dit betekent in de visie van de gemeente Slochteren dat hoogstamvruchtbomen die geen economische functie hebben wel vergunningplichtig zijn. Vanuit deze interpretatie wil de gemeente Slochteren waardevolle vruchtbomen beschermen.

Monumentale bomen

Veel (monumentale) bomen in de gemeente Slochteren zijn inmiddels opgenomen in een registratiedocument. Alleen registreren biedt echter geen bescherming. De doelstelling van de bescherming en criteria voor de bijbehorende registratie moeten worden vastgelegd, zowel voor de gemeentelijke als de particuliere elementen.

De bomen op particuliere gronden kunnen worden beschermd door scherpe voorwaarden in een bestemmingsplan en bomenverordening. Een goed onderhoud kan worden gestimuleerd door het bijdragen in de kosten.

De boomstructuur in de wijken zorgt voor ordening en overzicht. (zie ook paragraaf 5.1.1 en de volgende paragraaf over laanbomen).

Iepziekte

Gemeenten moeten het beleid ten aanzien van iepziekte zelf regelen. In Noord-Nederland zijn hiervoor het Iepenbeleid en de Iepenwacht opgericht. De gemeente Slochteren ruimt eigen zieke iepen op maar heeft geen actief beleid voor iepziekte-bestrijding en geen abonnement op de Iepenwacht. Er is momenteel nog een iepenparagraaf opgenomen in de A.P.V. (art. 4.3.8.). Het college heeft besloten de iepenparagraaf in de Algemene Plaatselijke Verordening te laten vervallen. Er zal een actief beleid worden gevoerd ten aanzien van het preventief injecteren van enkele waardevolle iepen, waardoor de besmettingskans van deze bomen aanzienlijk vermindert. Particulieren kunnen, middels de Subsidieregeling Waardevolle Houtopstanden, schadeloos worden gesteld in de kosten inzake het preventief injecteren van waardevolle iepen.

5.2.2

Vervanging laanbomen

De gemeente Slochteren heeft een groot aantal oude laanen, die sterk bijdragen aan de belevingswaarde van de gemeente. Ondanks dat het langdurig in stand houden en beheren van de laanbomen voorop staat, hebben deze bomen niet het eeuwige leven. Wanneer de conditie achteruitgaat en een intensieve verzorging geen baat meer heeft, wordt er langs de volgende lijnen vervangen:

- Bij uitval van een boom in een overigens vitale laan wordt de slechte boom verwijderd en op deze plek een zelfde soort boom ingeboomt.
- Zijn gedeelten of een hele laan er slecht aan toe, dan worden deze bij voorkeur in een keer vervangen. Dit is gemakkelijker, maar levert na enige tijd ook weer een mooiere laan op (gelijke bomen).

Bomen

5.2.3

Ecologisch beheer

Ecologisch beheer richt zich op het ontstaan van natuurlijke systemen en het ontwikkelen van een soortenrijkdom in de beplantingen. Ecologisch groenbeheer biedt een meerwaarde in de groenstructuur door de variatie in beelden, assortiment en belevingswaarde ten opzichte van het meer culturele, nette groen in de wijken. De visie van bewoners op hun directe leefomgeving verandert en geeft meer ruimte en waardering voor natuurlijk groen. Het niet gebruiken van chemische onkruidbestrijding speelt ook een rol in de keuze voor ecologisch groen.

Er zijn twee criteria van belang voor de keuze van een ecologische inrichting en beheer:

- Er moet een verbinding zijn met terreinen met bestaande natuurwaarden, bijvoorbeeld in het buitengebied.
- De terreinen of stroken moeten in samenhang volgende oppervlakte hebben om een natuurlijk systeem tot stand te brengen. In grote terreinen kan een zoneering in het gebied worden aangebracht.

Hoewel bij goed ontwikkelde natuurlijke terreinen de beheersmaatregelen dikwijls minder intensief zijn is dat niet de doelstelling (ecologisch beheer moet niet worden verward met weinig beheer). Zeker in de woonomgeving moet rekening worden gehouden met de netheid (bijvoorbeeld opruimen zwerfvuil) en gebruiksmogelijkheden (bijvoorbeeld maaien van speelterreinen en langs paden).

5.2.4

In bruikleen geven/verkoop van openbaar groen

Het groen dat in bruikleen wordt gegeven of wordt verkocht aan particulieren mag niet behoren tot de hoofdstructuur van bomen in het lint of de structuur van ecologisch groen. Voor het wijkgroen blijft de afweging van kracht zoals omschreven in de nota 'in bruikleen geven/verkoop openbaar groen'.

5.2.5

Chemische onkruidbestrijding in het groen

Huidige situatie

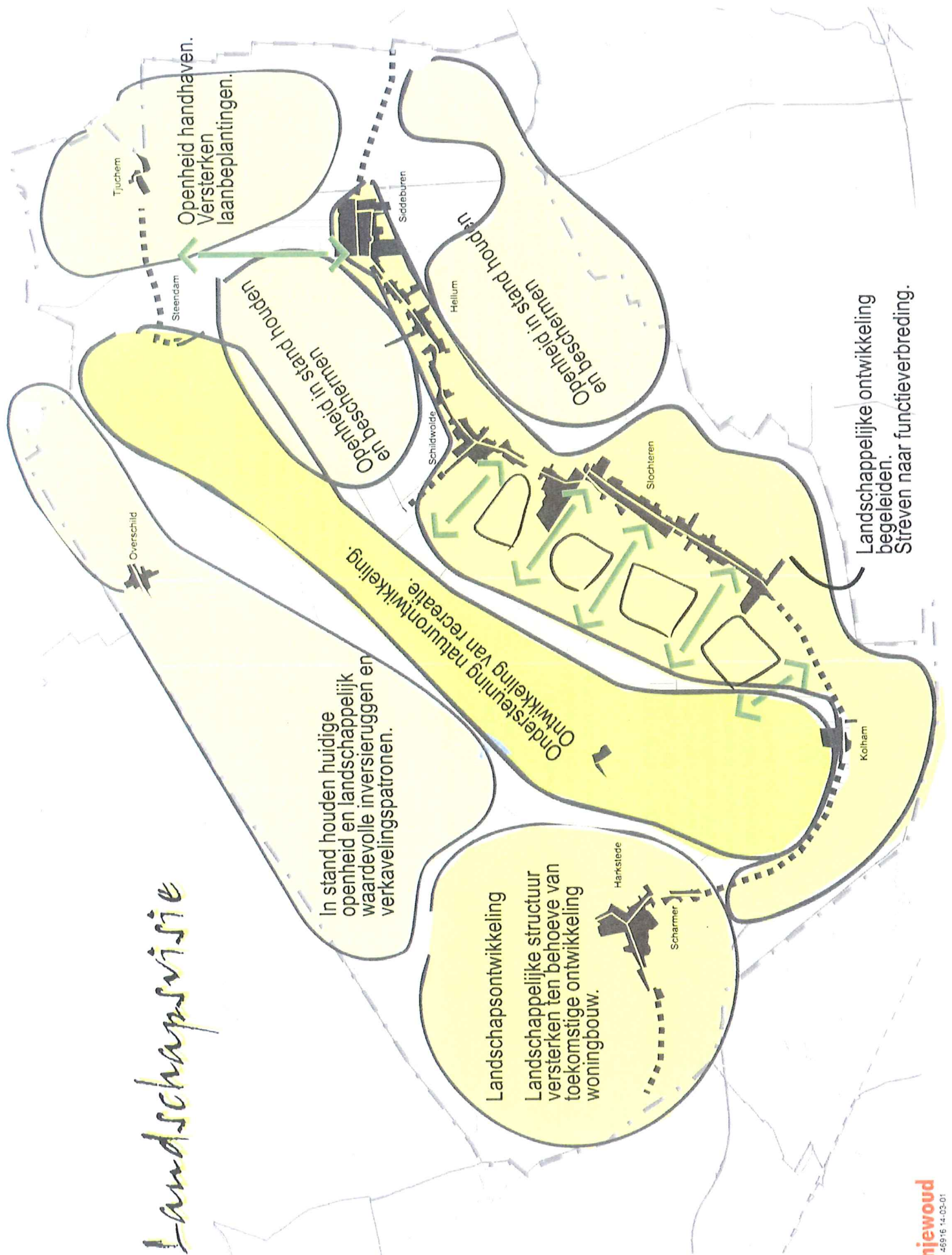
In het openbaar groen wordt niet of nauwelijks meer gebruik gemaakt van chemische bestrijdingsmiddelen. Slechts op half-verhardingen en sporadisch op sportvelden wordt nog gebruik gemaakt van chemische bestrijdingsmiddelen. Onkruiden op verhardingen worden wel met chemische middelen bestreden, echter zeer selectief.

Ontwikkelingen

De veranderende visie ten opzichte van het gebruik van chemische onkruidbestrijdingsmiddelen in het groen heeft geleid tot veranderingen in de onderkende schadelijke gevolgen voor het milieu en de gezondheid zijn argumenten voor het verminderen van het gebruik van deze middelen. Daarnaast is de wetgeving (Meerjarenplan Gewasbescherming) ten aanzien van openbaar groen aanzienlijk aangescherpt. Het aantal toegestane middelen zal naar verwachting nog verder afnemen. Met de huidige techniek is iedere beheerder in principe in staat, ongewenste kruiden zonder gif, adequaat te bestrijden.

Dit betekent dat op termijn gezocht zal moeten worden naar alternatieven om het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen nog verder te reduceren.

Landschapsvisie

6

Visie landschappelijke hoofdstructuur

De visie op de landschappelijk hoofdstructuur is in drie paragrafen omschreven, op hoofdlijnen (paragraaf 6.1), per deelgebied (paragraaf 6.2) en per type landschapselement (paragraaf 6.3).

In het buitengebied dragen verscherping van bestaande contrasten en versterken van relaties bij aan de beleving en waarde van het landschap. Ook de aandacht voor specifieke thema's zorgt voor een zo breed mogelijke visie.

6.1

De landschapsvisie op hoofdlijnen

De herkenbaarheid van het landschap vergroten.

Bij alle ontwikkelingen moet gebruik worden gemaakt van het eigen karakter en de kenmerken van het landschap in Slochteren.

- Het karakteristieke onderscheid tussen delen van het buitengebied versterken. Dit karakter is vastgelegd in de ruimtelijke opbouw van het gebied, verkeveling, type elementen en soorten beplanting en verhouding open/besloten.
- Behoud en bescherming van cultuurhistorische waarden zoals restanten van de strokenverkeveling en waardevolle bebouwing.

Mogelijkheden voor recreatieve gebruik van het buitengebied vergroten.

- In stand houden van het lint met de karakteristieke elementen zoals de historische tuinen, de laanbeplanting en de doorzichten naar het open landschap.

- Het creëren van verbindingen tussen de cultuuras en de natuuras van Midden-Groningen, die de recreatief onvriendelijke tussengebieden ontsluiten.

Ecologische verbindingen in het landschap tot stand brengen.

- Mogelijkheid bieden aan ontwikkeling van ecologische verbindingen en stapstenen tussen de dorpsranden en het natuurontwikkelingsgebied. Er kan hierbij gedacht worden aan verbindingen als venetjes, poelen, brede watergangen en plasdraszones en droge verbindingen als bermen, bos-singels en grasstroken.
- Aansluitend hierop worden in de dorpsranden inheemse, gebiedseigen beplantingen gebruikt.
- Stimuleren van het ontwikkelen van de ecologische verbindingen uit de ecologische hoofdstructuur.
- Kanalen, sloten en beken ontwikkelen als natte verbindingen. Waar mogelijk zijn deze gekoppeld aan recreatieve verbindingen.

De ecologische waarde van landschappelijke elementen vergroten.

- Ontwikkelen en stimuleren van natte en droge verbindingen, langs overige sloten, bermen, bosjes en singels.
- Beheer van landschapselementen, zoals bosjes, boomgroepen of vennen, richten op het vergroten van de ecologische waarde.

Het ontwikkelen van aantrekkelijke woonmilieus

De bouw van woningen geeft de mogelijkheid tegelijkertijd het landschap en de dorpen te versterken. Het maken van deze woonmilieus wordt gekoppeld aan de aanleg van landschapselementen en versterking van de beleving en

gebruiksmogelijkheden van het landschap. Dit landschap-
peilijk wonen vraagt om een stevig raamwerk van land-
schappelijke elementen en is daarmee een krachtig middel
voor de actieve ontwikkeling van het landschap.

Mogelijkheden voor nieuwe functies

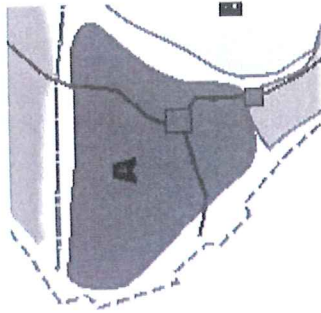
Aansluitend aan het lint, bijvoorbeeld rondom Slochteren,
is het mogelijk een nieuw landschap te maken door nieu-
we, verbrede (landbouw) functies zoals tuinbouw, kampe-
ren bij de boer, boomgaarden enz.

6.2

Visie per deelgebied

Op de volgende drie bladzijden zijn per deelgebied de
hoofddijnen van de visie uitgewerkt in een strategie. Daar-
naast wordt de visie op specifieke thema's toegelicht, be-
horend bij het deelgebied.

Groningen Oost - Harkstede

Strategie

Handhaven en beschermen

- De nog aanwezige strokenverkeveling en beplantingen.
- Slochteren als groene gemeente profileren door een groen blauwe buffer tussen Groningen-Oost en de overige dorpen.
- Harkstede behouden als dorp met een eigen structuur.

Ontwikkelen

- Zorgdragen voor een sterke landschappelijke structuur m.b.t. de toekomstig te realiseren woonmilieus.
- Recreatief padennet langs landschappelijke elementen.

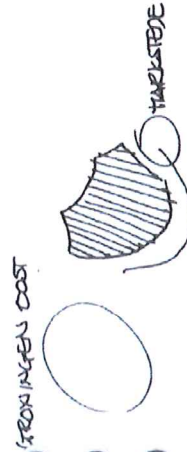

Thema

Visie op dit gebied als uitbreidingslocatie voor Groningen.

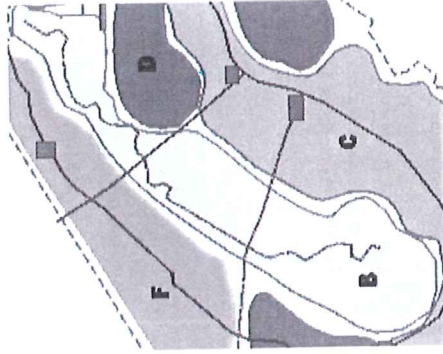
Een belangrijke rol spelen hier de nieuwe woonlocalities. Een sterke landschappelijke structuur kan een basis bieden voor deze uitbreiding. Zowel water als de strokenverkeveling met bossen kunnen hieraan bijdragen.

Binnen de visie moet de relatie tussen het natuurontwikkelingsgebied Midden-Groningen en de nieuwe bebouwde kernen vorm krijgen, zowel voor recreatieve als ecologische verbindingen.

- * De landschapsvisie Slochteren is ondergeschikt aan het nog te ontwikkelen Masterplan Meerstad Groningen en doet daarom geen uitspraken over een verdere invulling van dit gebied.

Centrale zone

Strategie

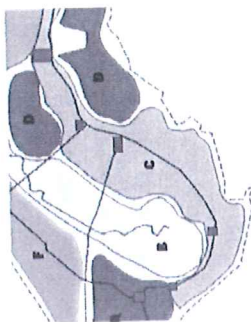
Ondersteunen en stimuleren

Plan Herinrichting Midden-Groningen:

- Aanwezige openheid handhaven en open zone ontwikkelen met natuur als belangrijkste functie.
- Ontwikkelen en uitbreiden van het recreatieve net.
- Ontwikkelen als kerngebied natuur.

Lintzone

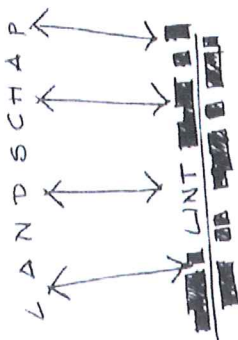
Strategie

Ondersteunen en stimuleren

- Ruimtelijke verdichting van het landschap d.m.v. ontstaan van nieuwe functies gekoppeld aan het lint.
- Versterken van de relatie tussen landschap en het lint, door bosjes en randen, stekend vanuit het dorp.

Ontwikkelen

- Het is gewenst in dit gebied verbindingen, zowel ecologisch als recreatief, te leggen vanuit het natuurontwikkelingsgebied naar de bebouwde kommen.

Thema

Relatie lint en landschap

Belangrijke thema's in dit gebied zijn het vergroten van de ecologische en recreatieve waarden en daarmee een overgang creëren van het lint naar het natuurontwikkelingsgebied Midden-Groningen. Dit kan op verschillende manieren bereikt worden. Zonder dat de herkenbaarheid van het landschap verdwijnt. De verbindingen, loodrecht op het lint, kunnen begeleid worden door zowel lage (bermen, oevers) als hogere beplantingen, echter altijd aansluitend op bestaande verdichtingen. De clusering van functies (recreatie, natuur en eventueel wonen), moet gekoppeld zijn aan bestaande massa's.

Door de lijnvormige verdichtingen in dit gebied worden er als het ware kamers gevormd. De kamers kunnen gebruikt worden voor nieuwe functies gerelateerd aan de landbouw. Er kan hierbij gedacht worden aan boerderij-campings, het verbouwen van andere bijzondere gewassen en kleine hoogstamvruchtboomgaarden. Het landschappelijk contrast tussen het linten de open kamers moet worden bewaakt.

Verbindingen

Om de aanwezige elementen te benutten en het natuurgebied te verankeren kunnen bestaande waterlopen ongevormd worden tot ecologische en recreatieve verbindingzones.

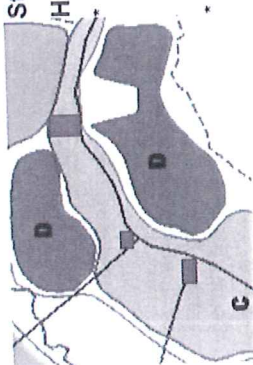

Sans Souci/Siddebuursterveen

Strategie

Handhaven en beschermen

- Openheid is in dit gebied het belangrijkste ruimtelijke kenmerk. Verdere verdichting door boscomplexen/singels voorkomen.
- Functie als landbouwgebied.

Thema

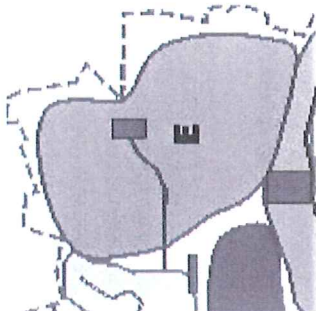
Contrasten

In dit gebied is een interessant contrast aanwezig; tegenover de openheid van de ene zijde ligt de massa in de bossen nabij Steendam en het lint Slochteren-Schildwolde. Door dit contrast te maximaliseren en kleinschaligheid te vermijden behoudt dit gebied zijn karakteristieke beeld.

De aanwezige incidentele wilgenstruwelen doen niets af aan dit open landschap. Sluipendervijis komen er echter steeds elementen bij. Dit moet worden voorkomen.

Steendam-Tjuchem

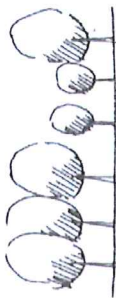
Strategie

Ontwikkelen

- Recreatieve verbindingen verbeteren richting Schildmeer en natuurontwikkelingsgebied.
- Ruimtelijke structuur versterken door laanbeplantingen.
- EHS Steendam - Tjuchem

Handhaven en beschermen

- Openheid van agrarisch landschap

Thema

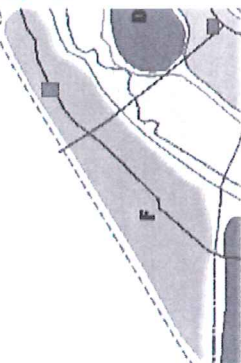
Lanen

De laanbeplantingen dienen versterkt te worden. Gezien het grootschalige, rechtlijnige karakter van het gebied is het belangrijk te streven naar laanbeplantingen met een evenwichtige opbouw (leeftijd en soort).

NAM-locaties

In gebruik zijnde locaties worden, afhankelijk van de visie in het gebied, aangekleed met singels of bossages rondom. Als de locatie wordt opgeheven, worden ook de beplantingen n.a.v. de visie verwijderd of behouden.

Veenweidegebied

Strategie

Handhaven en beschermen

- Openheid met puntvormige verdichtingen in dit gebied het belangrijkste ruimtelijke kenmerk.
- Bebouwingen en wegbeplantingen op de inversieruggen.
- Beschermen bijzondere kavelpatronen

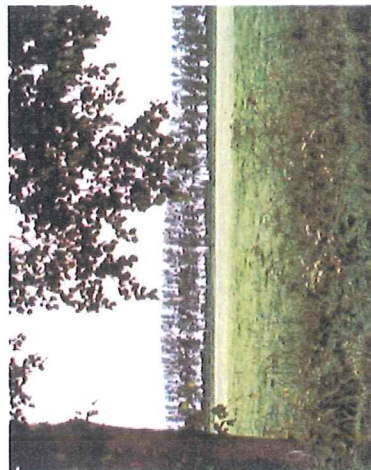
Ondersteunen en stimuleren

- Inplaatsen grondgebonden

Thema

Eemskanaal

Het Eemskanaal doorsnijdt het dijken en Veenweidegebied met een volledig eigen structuur. De begeleidende boombeplanting is een opvallend element in het landschap. Vooral nog wordt gekozen voor het in stand houden van dit element, in de huidige vorm, omdat dit betrekking heeft op meerdere gemeenten en de provincie (als eigenaar van het kanaal).

6.3

Waarde en functie landschapselementen

De herkenbaarheid van een landschap in een deelgebied wordt bepaald door het totaalbeeld en de aanwezigheid van specifieke landschapselementen. In het schema in bijlage 1 worden de meest kenmerkende elementen per deelgebied benoemd.

De volgende punten worden per element uitgewerkt:

- Type beplanting: Wat zijn de kenmerken van het element en waaruit bestaat het element.
- Voorkomen en karakteristiek: waar komt het element veel voor en is het karakteristiek voor het gebied. Wat voor beeld levert het beeld in het landschap en wat is de functie.
- Waarde en functie: wat voor waarde en functie heeft het element in een bepaald gebied. Welke waarde en functie een element op landschappelijk niveau kan hebben wordt onderscheiden in:
 - landschappelijke waarde; dit betreft de bijdrage aan de structuur, identiteit en karakteristiek van het landschap. Opgesplitst in de tabel naar waarde voor het landschapsbeeld en dorpsbeeld.
 - natuur waarde; bijdrage aan groei- en leefgebied van plant en dier, vluchtplaats of aanwezigheid van bijzondere soorten.
 - recreatieve waarde; bijdrage aan aantrekkelijke mogelijkheden voor bewoners en bezoekers om de omgeving te gebruiken en beleven.
 - Belevingswaarde; aantrekkelijke en mooie plekken voor bewoners en bezoekers.
 - Leefbaarheid; algemene waarde voor de omgeving voor beschutting, gebruiksmogelijkheden, sfeer en inrichting.

- cultuurhistorische waarde; waarde door de relatie van het element met de (ontginnings-) geschiedenis en ontwikkeling van het gebied.
- Strategie: welke strategie moet gevolgd worden om de herkenbaarheid van het gebied te behouden door middel van deze landschapselementen. De strategie t.a.v. de elementen is vrijwel altijd handhaven en beschermen.

In het open gebied (D) geldt dat hoogopgaande beplantingen niet gewenst zijn. Hier geldt dan ook de strategie weghalen van beplantingen en het (actief) niet vervangen van beplantingen.

Bermen

De bermen vormen met elkaar het grootste element in het beheer van de gemeente Slochteren, namelijk 132 hectare. Naast de landschappelijke functie van wegbermen hebben zij een belangrijke functie als:

- Refugium en vluchtplaats; planten en dieren vinden hier een groei- en leefgebied in het overwegend agrarisch gebruikte buitengebied.
- Verbindingen tussen (grotere) natuurgebieden
- Aanwezigheid van bijzondere vegetaties of diersoorten.

Het te voeren beleid is in zijn algemeenheid gericht op de verhoging van natuurwaarden, binnen het kader van uitvoerbaarheid verkeers- en civieltechnische functies van de wegbermen.

Element	Voorkomen en karakteristiek	Functie en waarde	Strategie
Singel Lijnvormige houtige beplanting, bestaande uit boomvormers en heesters.	In het lint: haaks op het lint, achter bebouwingen, overgangen randen en kavelgrens, uitwaaiers vanuit het lint. Als groenbuffer.	Waardevol voor de landschapsstructuur, recreatie en de beleving van het landschap. Hoge natuurwaarde, o.a. als ecologische verbindingzones.	Actief handhavings- en herplantbeleid. Actief ontwikkelen en ondersteunen van singels in het lint en op de randen ervan. Waar mogelijk verhogen van de natuurwaarden.
	Gebieden buiten het lint.		Passend binnen de landschapsvisie. Actief handhavings- en herplantbeleid. Verhogen van de natuurwaarden.
	Woonwijken	Waardevol voor de leefbaarheid van de wijk. Belangrijke bufferfunctie. Waardevolle natuurfunctie: met name verbindingzones.	Actief handhavings- en herplantbeleid. Verhogen natuurwaarden.
Bos Gemengd duurzaam bos 	Verspreid in de gehele gemeente	Grote waarde voor landschap. alsmede een hoge belevingswaarde. Een hoge recreatieve waarde. Waardevol voor de natuur: leefgebied en stapstenen in verbindingzones.	Actief handhavings- en herplantbeleid. Verhogen van de recreatie- en natuurwaarden.
	Met name in deelgebieden A en E.	Als tijdelijk productiebos: geringe waarden voor landschap, natuur en recreatie. Als permanent productiebos: waardevol voor landschap en de beleving ervan. Belangrijk voor de recreatie.	Ondersteunen recreatie- en natuurwaarden.
Haag Al dan niet geschoore randbeplanting. 	Met name in het lint in tuinen en erven en langs paden en begraafplaatsen. Afscheidingen en buffers.	Grote waarde voor de cultuurhistorie en de beleving ervan. Waardevol voor de recreatie en de natuur. Landschappelijke waarde.	Voor de oudere haagbeplantingen op cultuurhistorische plaatsen en kerkhoven een actief handhavings- en herplantbeleid. Ondersteuning projecten LBG.
	Verspreid in de gehele gemeente	Landschappelijke waarde en waardevol voor de natuur.	Ondersteuning van aanplantprojecten Landschapsbeheer Groningen.

Element	Voorkomen en karakteristiek	Functie en waarde	Strategie
Bermen grasvegetaties <i>Samen</i>	In de gehele gemeente aanwezig.	Naast de landschappelijke functie van wegbermen is de waarde voor de natuur groot: vluchtplaats voor dieren, onderdeel van de voedselketen en als verbindingzones. Door de aanwezigheid in sommige bermen van zeldzame soorten is er ook sprake van een dendrologische waarde.	Binnen het kader van uitvoerbaarheid en de verkeers- en civieltechnische functie van wegbermen is het beleid in potentie gericht op de verhoging van de natuurwaarden.
Poelen/vijvers Laaggelegen of gegraven delen in een terrein met water en/of moeras. <i>Poelen/Vijvers</i>	Hoofdzakelijk in deelgebieden C/F, doch ook algemeen in de overige deelgebieden.	Poelen hebben een hoge waarde voor de natuur. Vaak zijn het de enige plekken waar amfibieën zich kunnen voortplanten. Poelen zijn tevens belangrijk als stapstenen in verbindingzones. Waardevol voor de recreatie en de beleving van het landschap. Geologische waarde: bv. ping'o's.	Ondersteunen van projecten van Landschapsbeheer Groningen.
Waterlopen (sloten en kanalen), oevers en rietvegetaties. Gegraven of natuurlijk tot stand gekomen waterlopen. <i>Waterlopen</i>	Komen in de gehele gemeente voor.	Waterlopen hebben een hoge landschappelijke, recreatieve en beleevingswaarde. De waarde voor de natuur is erg groot als leefgebied van flora en fauna en zeer belangrijk als ecologische verbindingzones. De aanwezigheid van oever- en riet-vegetaties vergroten in hoge mate de waarde voor de natuur.	Verhoging van de natuurwaarden en oplossen van knelpunten in de verbindingswegen (wegen, bruggen, e.d.).

Element	Voorkomen en karakteristiek	Functie en waarde	Strategie
Solitaire boom Alleenstaande beeldbepalende of monumentale boom. <i>Solitaire boom</i>	lint: maakt onderdeel uit van tuinen en/of erfbeplantingen + uitwaaiëren vanuit het lint naar buitengebied.	de solitaire boom is zeer waardevol voor landschap, cultuurhistorie, recreatie en de beleving van het lint. Oudere bomen hebben een natuurwaarde.	Actief handhavings- en herplantbeleid. Zowel de bomen als standplaats beschermen. Onderhoud particulariseren actief ondersteunen en stimuleren.
	In het overig buitengebied als solitair in weilanden of aan randen van akkers.	In het buitengebied heeft de solitaire boom waarde voor het landschapsbeeld en ecologie.	Actief handhavings- en herplantbeleid.
	woonwijken	Waardevol voor het dorpsbeeld en de leefbaarheid.	Actief handhavings- en herplantbeleid.
Boomgroep Aantal bomen bij elkaar: de soorten kunnen divers zijn <i>Boomgroep</i>	lint: maakt onderdeel uit van tuinen en/of erfbeplantingen + uitwaaiëren vanuit het lint naar buitengebied.	de solitaire boom is zeer waardevol voor landschap, cultuurhistorie, recreatie en de beleving van het lint. Oudere bomen hebben een natuurwaarde.	Actief handhavings- en herplantbeleid. Zowel de bomen als standplaats beschermen. Onderhoud particulariseren actief ondersteunen en stimuleren.
	In het overig buitengebied als boomgroep in weilanden of aan randen van akkers.	Een boomgroep is zeer waardevol voor landschap, cultuurhistorie, recreatie en de beleving van het lint. Oudere bomen hebben een natuurwaarde.	Actief handhavings- en herplantbeleid. Zowel de bomen als standplaats beschermen.
	woonwijken	Waardevol voor het dorpsbeeld en de leefbaarheid.	Actief handhavings- en herplantbeleid. Zowel de bomen als standplaats beschermen
Knotbomen Vrijstaande of in rij geplante bomen die periodiek geknot worden. <i>Knotbomen</i>	lint: het betreft vnl. knot- en leilinden op erven voor gevels + uitwaaiëren van knotwilgen vanuit het lint.	knotbomen hebben een cultuurhistorische en landschappelijke waarde. Ook waardevol de recreatie en de beleving van het lint.	Actief handhavings- en herplantbeleid. Zowel de bomen als standplaats beschermen. Onderhoud actief ondersteunen en stimuleren
	Over de hele gemeente verspreid: vnl. knotlinden.	Cultuurhistorische- en landschappelijke waarde. Ook waardevol voor de recreatie.	Actief handhavings- en herplantbeleid. Zowel de bomen als standplaats beschermen.
	woonwijken	Cultuurhistorische waarde. Ook Waardevol voor het dorpsbeeld en de leefbaarheid.	Actief handhavings- en herplantbeleid. Zowel de bomen als standplaats beschermen.

Element	Voorkomen en karakteristiek	Functie en waarde	Strategie
Bomen in een rij Opgaande bomen in een rij geplant. <i>Bomen in een rij</i>	Komt in alle deelgebieden voor. Als ondersteuning van de landschaps-structuur, op kavelgrenzen, erven, op-ritten en éénzijdige wegbeplantingen.	Waardevol als structuurgevend element in het landschap. Met name in relatie met het lint als uitwaaiers waardevol. Oudere bomenrijen tevens een belangrijke natuurfunctie. Als weg-beplanting tevens een geleidende functie.	Actief handhavings- en herplantbeleid. Zowel de bomen als standplaats beschermen.
Lanen <i>Lanen</i>	Lint: tunnelbos. gehele gemeente: met name als weg-begeleidende beplanting.	Beeldbepalend en karakteristiek. Het tunnelbos en de lanen in relatie hiermee hebben een grote waarde voor de identiteit en herkenbaarheid. De lanen laten de cultuurhistorie van het gebied zien. Grote landschap-pelijke waarde. Tevens een grote recreatieve waarde. De oude lanen hebben een hoge natuurwaarde.	Zie 5.2.2. voor strategie/vervanging Actief handhavings- en herplantbeleid. Zowel de bomen als standplaats beschermen.
Hoogstamfruitbomen Oude hoogstamfruitbomen als onderdeel van de erfbeplanting en vruchtboomgaarden <i>Hoogstamfruitbomen</i>	Met name in het lint komen zowel waardevolle exemplaren voor als boomgaarden.	Fruitbomen en boomgaarden zijn waardevolle landschappelijke elementen. Zeer waardevol voor de cultuurhistorie. Oude fruitbomen hebben een hoge natuurwaarde. Waardevol voor de recreatie. Vanwege de zeldzaamheid van enkele rassen een dendrologische waarde.	Passend binnen de landschapsvisie: Actief handhavings- en herplantbeleid. Zowel bomen als standplaats beschermen. Actief handhavings en herplantbeleid. Ondersteuning projecten Landschapsbeheer Groningen (aanplant/onderhoud en snoeicursussen). Voorlichting.

Geraadpleegde literatuur

- Heidemij, "Landschapsbeleidsplan Slochteren" Assen, juni 1989
- Provinciale VVV Groningen, "Raamplan Recreatie en Toerisme Slochteren"
- Dienst Landelijk Gebied, Herinrichting Midden Groningen. Kaart: Fysisch geografisch, archeologisch en cultuurhistorisch waardevolle locaties.
- Provincie Groningen. Nota ecologische verbinding-zones in de provincie Groningen (1999)
- DHV, Visieontwikkeling Slochteren, Streefnota (maart 1998)
- DHV/HeelingKropBekering, Visieontwikkeling Slochteren, deeltuistering Borgwonen (juni 1998)
- Gemeente Slochteren, nota ingebruikgeving/verkoop openbaar groen (december 1999)
- K. Kiewiet, Kapvergunningenbeleidsnotitie Slochteren, (maart 1999)
- Gemeente Slochteren. Subsidieverordening waardevolle houtopstanden
- Bomenstichting, model bomenverordening
- Strategisch groenproject Herinrichting Midden-Groningen. Plan (november 1999)
- Strategisch groenproject Herinrichting Midden-Groningen. Planuitwerking (februari 2000)
- Provincie Groningen. Provinciaal Omgevingsplan 'koersen op karakter' (ontwerp juni 2000)
- Provincie Groningen, ministerie LNV. Gebiedsspecifiek Midden Groningen, natuur, landbouw en leefbaarheid in de ecologische hoofdstructuur (februari 1994)
-

Colofon

Een uitgave van:
Ingenieursbureau 'Oranjewoud' B.V.
Postbus 24
8440 AA Heerenveen

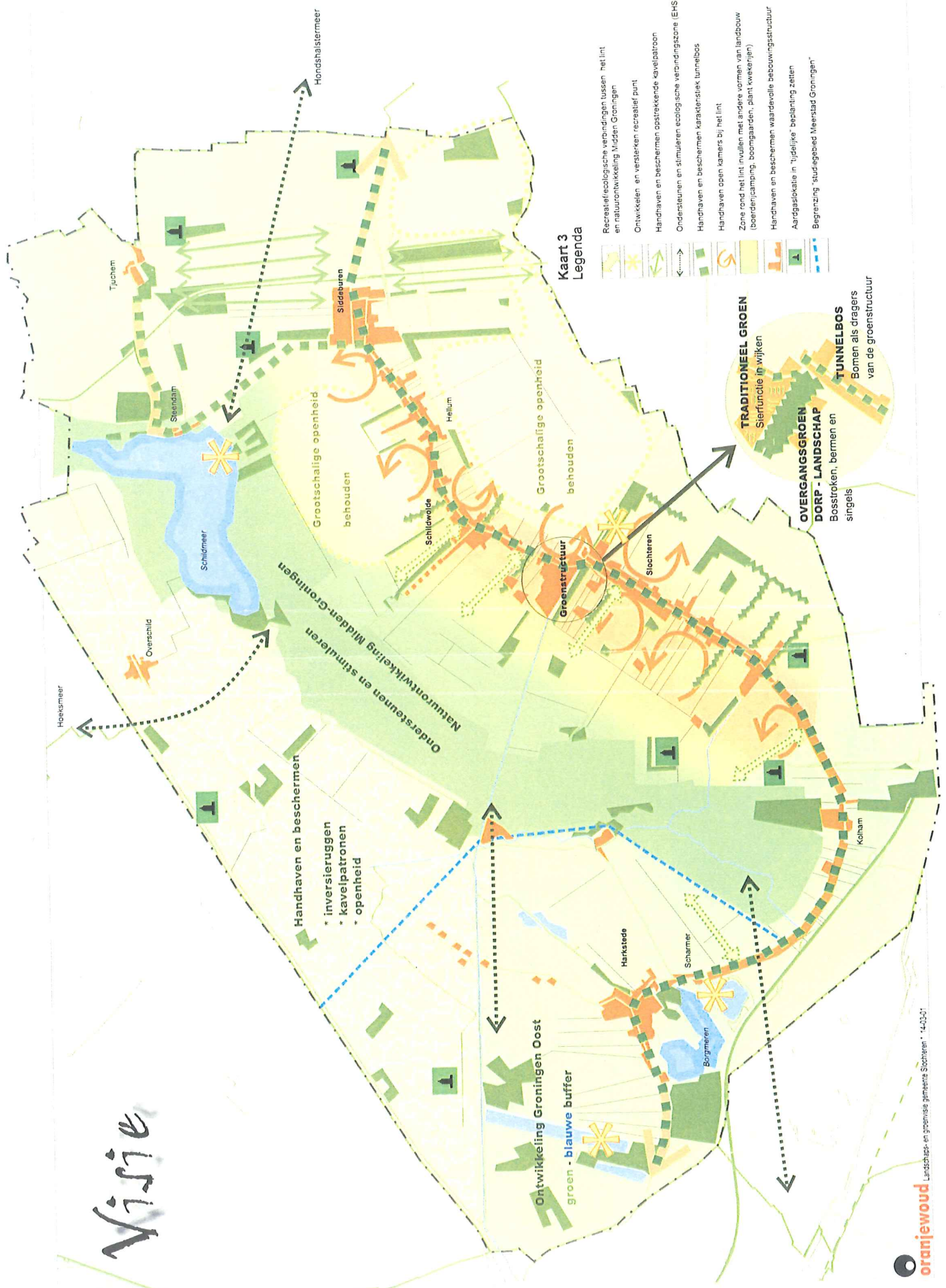
Projectteam:
Dhr. J. Goos (projectleider)
Mevr. C.R. van Zwam
Mevr. H. Kloosterziel

Werkgroep:
Dhr. H. Ebels Gemeente Slochteren
Dhr. K. Kiewiet Gemeente Slochteren
Dhr. W. Schaapherder Gemeente Slochteren
Dhr. M.E. Sikkema Gemeente Slochteren
Mevr. C. van Zwam 'Oranjewoud'
Mevr. H. Kloosterziel 'Oranjewoud'

Druk:
Afdeling Reprografie
Ingenieursbureau 'Oranjewoud' B.V.
Heerenveen

Heerenveen, Maart 2001

Visie

Kaart 3
Legenda

- Recreatief/ecologische verbindingslijnen tussen het lint en natuurontwikkeling Midden-Groningen
- Ontwikkelen en versterken recreatief punt
- Handhaven en beschermen opstrekende kavelpatroon
- Ondersteunen en stimuleren ecologische verbindingszone (EHS)
- Handhaven en beschermen karakteristiek tunnelbos
- Handhaven open kamers bij het lint
- Zone rond het lint invullen met andere vormen van landbouw (boerderijcamping, boomgaarden, plant kwekerijen)
- Handhaven en beschermen waardevolle bebouwingsstructuur
- Aardgaslokaliteit in 'tijdelijke' beplanting zetten
- Begrenzing 'studiegebied Meesterstad Groningen'

TRADITIONEEL GROEN

Sierfunctie in wijken

OVERGANGSGROEN

DORP - LANDSCHAP

Bosstroken, bermen en singels

TUNNELBOS

Bomen als dragers van de groenstructuur